

НАСТАВНО – УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16, 11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

ПРЕОБРАЖАЈ КАО МЕТАФОРА ИГРЕ У УМЕТНОСТИ

Слике и цртежи

Кандидата мр Јелене Шалинић Терзић

Наставно – уметничко веће Факултета ликовних уметности у Београду, на седници одржаној 09.05.2016. године донело је одлуку о формирању комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта кандидата мр Јелене Шалинић Терзић под називом „ПРЕОБРАЖАЈ КАО МЕТАФОРА ИГРЕ У УМЕТНОСТИ“ – слике и цртежи, у саставу :

1. мр Анђелка Бојовић, редовни професор ФЛУ Београд, ментор
2. мр Димитрије Пецић, редовни професор ФЛУ Београд
3. мр Гордан Николић, редовни професор ФЛУ Београд
4. мр Радомир Кнежевић, редовни професор ФЛУ Београд
5. мр Зоран Костић, редовни професор ФУ Ниш

Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Биографија кандидата

Јелена Шалинић Терзић је рођена 1976. год. у Краљеву. Дипломирала је на ФЛУ, на сликарском одсеку у Београду 2000. год. у класи професорке Анђелке Бојовић. На истом факултету и код истог професора је и магистрирала 2003. године. До сада је одржала тридесет осам самосталних изложби, учествовала је на преко двеста групних изложби слика, цртежа и графика, како у земљи тако и у иностранству. Редован је члан УЛУС-а (Удружења ликовних уметника Србије) од 2001. године. Боравила је и радила у неколико рецентних ликовних колонија (Студеница, Сопоћани, Каленић, Ечка, Дидимотихон, Сент Андреја...). Запослена је на Филолошко уметничком факултету у Крагујевцу у звању доцента на предметима Цртање и Сликање.

Самосталне изложбе кандидата:

2000. Цртежи, Галерија УЛУК, Краљево,

2001. Цртежи и слике, Галерија "Палета", Београд,

2000/2001. Слике, Ректорат Универзитета уметности (поводом избора за студента генерације), Београд,

2003. Цртежи, Галерија УЛУС, Београд,

2003. Слике, Галерија ФЛУ, Београд,

2003. Слике, Народни музеј у Краљеву,

2003. Цртежи, галерија "Песак", Београд,

2004. Слике, Ликовни салон - Дом културе Чачак,

2005. Уметнички пројекат "Ко је уметник - Ја сам уметник", изложба фотографија,

- Француска кућа, Краљево,

- Галерија "Стакленац", Ужице,
- Градска галерија Пожега,
- 2006. Цртежи, галерија "Илија Милосављевић Коларац", Београд,
- 2007. Цртежи, "Галерија СКЦ" Крагујевац,
- 2007. Цртежи, "Салон 77" Ниш,
- 2007. Цртежи, галерија "Марко Греговић ", Петровац, Црна Гора,
- 2008. Цртежи, Уметничка галерија Народног музеја Крушевац,
- 2008. Цртежи, Савремена галерија, Зрењанин,
- 2008. Цртежи, Модерна галерија Народног музеја Крагујевац,
- 2009. Цртежи, Градска галерија Ужице,
- 2009. Цртежи, Спа галерија, Игало, Црна Гора,
- 2009. Цртежи, Галерија УЛУС, Београд,
- 2009. Цртежи, Блок галерија, Нови Београд,
- 2009. Цртежи, Градска галерија Параћин,
- 2010. Цртежи, Галерија културног центра, Пожега,
- 2010. Цртежи, галерија "Мостови Балкана", Крагујевац,
- 2010. Цртежи, Модерна галерија Лазаревац,
- 2011. Цртежи, Културни центар - Мали ликовни салон, Нови Сад,
- 2011. Цртежи, Центар савремене уметности Црне Горе, Подгорица, Црна Гора,
- 2011. Слике, Галерија 107, Земун,
- 2011. Цртежи, Галерија Хаос, Београд,
- 2012. Цртежи, Галерија савремене ликовне уметности, галерија Павиљон у тврђави, Ниш
- 2012. Цртежи, Галерија Мултимедијалног центра, Културни центар Нови Пазар,
- 2013. Цртежи, Јокановића кућа, Народни музеј Ужице,
- 2014. Цртежи, Галерија Завода за проучавање културног развитака, Београд
- 2014. Цртежи, Народни музеј, Смедеревска Паланка

2015. Цртежи, Галерија „Атријум“, Библиотека града Београда, Београд
2015. Цртежи, Галерија „Чедомир Крстић“, Пирот
2015. Слике и цртежи, Галерија Факултета ликовних уметности и Галерија „Излози“, Београд
2015. Цртежи, галерија „Стамбол капија“, ЈКП Београдска тврђава, Београд
2016. Слике и цртежи, Галерија Народног музеја, Крагујевац

Важније групне изложбе

Учествовала на преко двеста заједничких и групних изложби слика, цртежа и графика од којих су најзначајније:

2000. Изложба награђених радова студената ФЛУ, Галерија ФЛУ, Београд
2001. Стилске вежбе, изложба седам аутора, Галерија Хаос
2002. "Crossing the Border", Morley Gallery, Лондон, Велика Британија,
2003. VII међународно бијенале уметности минијатуре, Модерна галерија
2005. VI бијенале акварела, Савремена галерија, Зрењанин,
2005. "YU палета младих", Ликовна галерија Културног центра Врбас,
2006. "Препознавање", изложба одабраних уметника из четири града (Крушевац, Чачак, Ниш, Краљево), Уметничка галерија Надежда Петровић", Чачак,
2007. "Нишки цртеж", Галерија "Србија", Ниш,
2007. "Балкан линк", галерија "Велимир А. Лековић", Бар, Црна Гора
2008. Финалисти и учесници конкурса за Србију - "International Henkel Art Awards", Кућа легата, Београд
2008. 52. октобарски салон, Народни музеј Шабац
2009. "Србија у огледалу акварела", ауторски пројекат Л.Милошевић-Сибиновић,
- Национални музеј акварела "Алфредо Гуати Рохо", Мексико циту, Мексико,
- Музеј савремене уметности "Алфредо Залсе", Морелија, Мексико,

- Музеј акварела, Толука, Мексико

2009. Пролећна изложба УЛУС-а, Уметнички павиљон "Цвијета Зузорић", Београд

2009. IX београдски бијенале цртежа и мале пластике, Уметнички павиљон "Цвијета Зузорић", Београд,

2009. 41. мајска изложба УЛУПУДС-а, галерија Феникс, Београд,

2009. Јесења изложба УЛУС-а, Уметнички павиљон "Цвијета Зузорић", Београд

2010. "Пергамент Србија", УНЕСКО изложба, галерија Salle des Pas Perdus, Париз, Француска,

2011. XV пролећни анале, Ликовни салон Дома културе, Чачак,

2011. "Балкански цртеж", Уметничка галерија Куманово, БЈР Македонија

2012. "Балкански цртеж", Струмица, БЈР Македонија,

2012. "Балкански цртеж", Скопље, БЈР Македонија,

2012. "Балкански цртеж", Битољ, БЈР Македонија,

2012. Јесења изложба УЛУС-а, Уметнички павиљон "Цвијета Зузорић", Београд,

2012. 40. Светска галерија цртежа, ОСТЕН Биенале цртежа, Скопје, БЈР

2013. XX изложба цртежа, Галерија Културног центра Шабац,

2013. „VoVa“ – мини арт сцена, Мађарска

2014. Година Кортасар 2014, Галерија Института Сервантес Београд

2014. Pergamino-Concertina Serbia: obra u coleccion de Leposava Milosevic Sibinovic, Universidad Nacional Autonoma de Mexico

2015. Цртежи из колекције Галерије „Хаос“, Народни музеј Црне Горе, Галерија „Дадо Ђурић“, Црна Гора

2015. Друго београдско тријенале цртежа имале пластике, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд

2016. Изложба „Америка“, Галерија „Галерија Лазар Возаревић“, Сремска Митровица

2016. Изложба „Америка“, Галерија „Меандар“, Апатин

Награде и признања:

1992. Награда за најбољег младог сликара "Златни анђео", Београд,
1995. Награда за ђака генерације Уметничке школе Ђорђе Крстић, Ниш,
2000. Награда за сликарство галерије "Перо", Београд,
2000. Награда за студента генерације ФЛУ, Београд,
2007. Прва награда за цртеж, VIII београдски бијенале цртежа и мале пластике, Уметнички павиљон "Цвијета Зузорић", Београд,
2007. Прва награда за цртеж "30x30", Савремена галерија, Зрењанин,
2008. Финалиста националног избора "International Henkel Art Awards", Кућа легата, Београд,
2010. Прва награда за цртеж фонда "Владимир Величковић", Галерија „Хаос“
2015. Прва награда за цртеж Галерије Културног центра Шабац

Чланство у струковним удружењима

Редован члан УЛУС-а (Удружење Ликовних Уметника Србије) од 2001. године.

Остале активности

Костимографија:

1994. Ликовна обрада костима за представу "Трнова ружица ", Луткарско позориште Ниш,
1994. Ликовна обрада костима за представу "Лажа и паралажа ", Народно позориште Ниш,
1995. Извођење сценографије Милене Ничеве за представу "Колевка у Нилу ", Луткарско позориште Ниш,
1999. Костими за представу "Варалица", Краљевачко позориште

Пројекти:

2004. Извођач и аутор мурала (са Катарином Вуксановић) на зидовима Градске музичке школе у Дидимотихону, Грчка,

2009. Реализатор креативне радионице "Волимо животиње", део пројекта "Дохвати уметност-искуство у интерактивној галеријској едукацији" који је под покровитељством Министарства културе Републике Србије, Градска галерија Ужице

2011. Аутор и извођач мурала са студентима зидног сликарства ФИЛУМ-а у ОШ „Милутин и Драгиња Годоровић“, у оквиру пројекта „Карактером против насиља“ подржаном од стране Министарства за омладину и спорт и ватерполо савеза Србије

Предмет уметничког истраживања и циљ рада

Докторски уметнички пројекат кандидата мр Јелене Шалинић Терзић „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, састоји се од практичног дела рада кога чини изложба слика и цртежа одржана у Галерији ФЛУ и Галерији „Излози“, и писаног дела кога чини три поглавља са десет потпоглавља, у коме кандидат Јелена Шалинић Терзић истражује комплексан однос између појмова и процеса игре и преображаја у креирању уметничког дела, заправо у коме се бави анализом узрочно последичног односа ова два процеса као константи уметничког бивствовања и рада.

Овај уметнички докторски пројекат заснован је на промишљању теоријске основе и уметничког ликовног израза кроз медиј слике и цртежа као фундамента ликовног изражавања, који опстаје као витална форма визуелних уметности и данас, спремна да изнесе кроз сопствени језик раскошну проблематику укрштања личних доживљаја и универзалних феномена у животу бића на примеру активног односа процеса преображаја и игре.

Предмет истраживања докторског уметничког пројекта „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, бави се односом игре и преображаја као најстаријих феномена људске егзистенције који представљају живо ткиво уметности, коју кандидат Јелена Шалинић Терзић перципира као једини слободан коридор у савременом друштву оптерећеном разарањем и немиром. Однос ова два феномена, као константи садржаја уметничког творења, дат је у њеном раду на примеру личног доживљаја њихове интеракције у процесу стварања уметничког дела али је виђен и као универзалан процес који је саставни део свеукупног живота света.

У свом дугогодишњем раду на пољу цртежа и слике као основног вида ликовног изражавања кандидат Јелена Шалинић Терзић истражује односе у

простору у коме су суочени елементи живог и неживог света у једну обједињену егзистенцију која је неминовност и уметности и живота. Актуелни циклус кога чине слике и цртежи докторског уметничког пројекта у том смислу представља последицу претходне генезе њеног рада на бројним цртачким и сликарским циклусима. Од „Лица тајни“, до „Царства“, од „Треперења“, до „Goodbye childhood“, од „Кородора 1“ и „Коридора 2“ до циклуса цртежа и слика докторског уметничког пројекта Јелена у тој својеврсној генези посматрања живог света као актера сложених уметничких процеса интерпретира ликовно снажно и убедљиво, сопствено откриће несталности, вибрантности простора у коме се непрекидно смењују разни преображаји који су готово увек гарант непрекинутог процеса игре на нивоу светског стварања у домену слике.

У теоретском смислу њено промишљање игре и преображаја и њихове интеракције заснива се на истраживањима филозофа и теоретичара као и психијатара и песника који су се у свом раду директно или индиректно бавили проблемом игре и преображаја. Од посебне важности је критичка и зналачки уграђена у рад рецепција књиге филозофа Милана Узелца „Филозофија игре“ и Рожеа Кајоа „Игре и људи“. Супстрат проблема игре којим се бави Милан Узелац ослањајући се у томе на радове Еугена Финка и Едмунда Хусерла, кроз инвентивно коришћење цитата који су инкорпорирани јасно и прегледно у рад, кандидат Јелена Шалинић Терзић истиче значај игре у процесу структурирања света слике и њене интеракције са околином. Изворно кретање игре од постанка света до данас она препознаје и у сопственом раду као елемент једне веће целине којој уметност припада као основна покретачка снага света. С обзиром да је човек активни *homo ludens* и уметник је то константно и та врста детерминисаности у великој мери одређује карактер његовог деловања. Игра стоји у центру уметничког живота и њена улога у добу детињства преноси се потоњим сећањима у свет слике и цртежа као испуњење трајања и „темељни феномен људског опстанка“ у коме се “доведе непосредно у везу структура човека и структура космоса“. Кроз игру, могуће је превладати време и та њена особеност чини једну од суштинских карактеристика процеса у коме се човек преображава кроз своје дело. Кандидат Јелена Шалинић Терзић игру види као онај талас енергије усмерене према стварању једне атмосфере креативног заноса у коме се нижу питања о почетку, процесу и крају једног деловања кроз уметност које је метафорично дефинисано у наративу сусрета лутке и бубе, односно лутака и разних врста инсеката. Читав овај циклус заправо је у знаку сусрета лутке и бубе, пре свега јеленка око којих се нижу разна дешавања у атмосфери која никада није дефинисана једним прецизним и јасним простором, где не постоји граница између тог простора и времена. Овај сусрет објашњава детињство и читав човеков живот као вид деловања разних енергија и разних врста игара. Роже Кајоа препознао је четири врсте игара и то су : *agon*, *alea*, *imitatio* и *ilinx*. Свака од њих има своје особености и свака може да буде присутна у уметности. Јер свака игра је помало и такмичење и нека врста илузије као и коцкања а посебни ступњевци игре имају и карактер трансa. Сва ова лица игре присутна су у мањој или већој мери у сликама и цртежима докторског уметничког пројекта „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи. Буба и лутка два су

сегмента људске цивилизације која превазилазе вредност уобичајених симбола. У раду кандидата Јелене Шалинић Терзић они су вредности које сажимају у себи неисцрпно богатство свега доживљеног и знаци кроз које се вредност доживљеног обогаћује у интеракцији са комплексном проблематиком размишљања о коначности као и о смислу појма коначности. Лутка и њено присуство на Јелениним сликама и цртежима представљају огледало личности аутора али и лика самог детињства и живота уопште. Жива а нежива, лутка је артефакт који емитује енергију језивог и ведрога истовремено. Међутим, ведрина коју она носи као предмет играчка у детињству касније сазрева у неку врсту хорор призора. Човек мултипликује себе у том предмету и огледа сопствене страхове и недоумице. А детињство у коме је присуство лутке најјаче свети је простор у коме се потпуно невиним очима и по први пут разгледа свет. Зато је метафора преображаја потпуно изражена кроз игру и у игри „ као онтолошком темељу структуре човека и хоризонту смисла људске онтологије“. Лик лутке као предмета којим се некада играло у детињству у потоњим сећањима поприма израз носталгичног осврта на доживљено време детињства, али и неке нове вредности и садржаје који опомињу уметника и човека да се загледа непрекидно у себе као и у свет и да одговоре на сва питања првенствено тражи у том процесу интроспекције. Лутка има, баш као и свака друга играчка, једном за свагда задати израз лица, који је окамењен и нем, међутим аутор у сликама и цртежима управо тај окамењени израз претвара у флексибилан елемент игре који има улогу да рецепцију слике и цртежа учини позивом на активну комуникацију са реципијентом. Тако се дубоко интимни садржаји који су елементарна грађа онтолошког ткива човека препознају као стање колективне свести у коме су уметник и човек помирени у трагању за многим одговорима на многа питања.

У сусрету лутке као задате форме којој игра даје смисао и бубе која се појављује и као артефакт у тој улози, дакле као играчка али и као потпуно живо биће, питања о смислу и разлогу постојања и трајања уметности Јелена Шалинић Терзић поставља храбро и директно, свесно свдећи цео наратив циклуса на тренутак сусрета у коме трепере многе емоције и стања. Некада је тај сусрет обојен доминантним присуством бубе, некада лутке. Некада је реализован као додир, некада као приближавање које носи неизвесност и зебњу, јер и лутка и буба, инсект мењају своја стања попут камелеона, а на посматрачу је да то уочи и ухвати као плен у свом односу према овим цртежима и сликама.

Од свих живих и неживих бића која су присутна у свету као драгоценост и дар стварања, Јелена Шалинић Терзић, бубу, односно инсект издваја као доминантно биће у коме препознаје урођени човеков страх од смрти, као и лажну свест о сопственој надмоћи која се гаји упорно и дуго као залог том страху. Јер први човеков порив када види инсекта је да га убије, лиши живота и тако се учини безбеднијим, а да је при томе потпуно свестан, да је та освојена сигурност дефинитивно нестабилна. Јер и тако мали, минорни инсекти попут буба носе у себи клицу смрти у виду многих болести, које су у стању да брзо и неконтролисано прерасту у пандемије, попут куге на пример. Буба је одбојна, грозна и превртљивља слика неког света који човек не жели поред себе, јер га константно опомиње на коначност, завршетак живота и

одлазак у непознато. Но за уметника то исто створење је и необичан извор лепоте у који воли да се загледа, што кандидат Јелена Шалинић Терзић неуморно показује у свом реду на примеру јеленка, *Lucanus servus* инсекта са формом која плени својом динамичношћу и бојом која је супстрат подземних и надземних светова, црвене, плаве, црне и сиве. Раскриљени јеленак подсећа на некаквог анђела у свету инсеката који не дира и не прождире друге инсекте, будући да је фитофаг али и онај са склољеним крилима, сведочи о неком потпуно неуобичајеном миру у живом свету што је на овим сликама и цртежима представљено као вредност од посебне важности. Зашто је то тако?

Јелена Шалинић Терзић бубу доживљава пре свега као црну тачку у којој је сконцентрисана енергија краја као једине извесне истине али истовремено, сходно антиномијском начину мишљења које заступа у свом раду, она је види и као обећање неког другог простора у коме су преображаји могући.

Управо се у тренутку сусрета бубе и лутке дешава једна врста преображаја, где се све вредности игре коју носе са собом и лутка и буба одмотавају попут клупка наше свести у којима уметник и човек јасно препознаје укупан процес свог развоја као бића. Зато су преображаји колико болни толико и радосни, јер узносе живот у домен вечног. Циљ овог докторског уметничког пројекта је и једна врста опредељења свести о присуству и важности процеса преображаја у животу уметника као човека и ствараоца. Да је тако, Јелена Шалинић Терзић показује и у практичном раду и у његовом представљању на изложби у Галерији факултета ликовних уметности и галерији Излози. Поставка је начињена као приказ генезе и ликовног и наративног ткива рада, јер показује расплет идеје и развој физичког слоја дела, дакле једне особене пиктуралности у њеном случају, од ахроматског поја до пуног колористичког звука у радовима. Опредељеност за овакав приступ говори о Јеленином дубоком, готово сакралном доживљају ортодоксног сликарског израза, који валерско ахроматско решење преображава у сликама и цртежима у звучан колористички талас топлих и хладних гама црвеног, плавог и зеленог поја. Дакле до боје се морало доћи овде из филозофских али и практичних разлога, јер ахроматска структура није само светло тамни валерски код, већ и ликовно говорење о светлости којој је дата пуна важност и у колористичким композицијама. Светлост, боју и простор Јелена поставља у центар својих истраживања и не доживљава их само као елементе ликовног говора већ и као инструменте којима се успоставља комуникација са временом. Целокупан рад кандидата Јелене Шалинић Терзић је једно својеврсно искушавање света кроз игру и преображај у процесу стварања слике и цртежа. Она заступа идеју овим, али и својим целокупним радом, да је човек играч и стваралац који своје бивство доживљава кроз преображаје.

Организација представљања практичног дела докторског уметничког пројекта је осмишљена тако да посматрача дочекује прво коридор ахроматски урађених композиција у галерији Излози, где је на појединим сликама дискретним колористичким акцентима, углавном у наранџастој боји указано на будући ток развоја слике, који је присутан у Галерији ФЛУ. У самом излогу галерије ФЛУ једна

мања композиција из циклуса даје усмерење својом атмосфером и темом, као да је реч о аутопортрету, целом току изложбе. Укупан призор поставке радова у оба излагачка простора, одаје утисак осмишљене целине која има јасно наглашену генезу и тенденцију да оствари плодну интеракцију у процесу рецепције дела од стране публике. Јер као што се Јелена Шалинић Терзић огледа у свом раду, као што се човек огледа у игри са лутком а преображај у сусрету лутке и бубе, тако се и свет огледа у уметниковом делу.

Писана експликација докторског уметничког пројекта „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, постављена је као теоријски рад са елементима поетичког карактера који су у појединим сегментима рада доминантни. Интерпретација материје је поетичка у оним деловима где аутор тумачи поступке, резултате и процесе у свом раду са аспекта самопромишљања и где је ослоњен у значајној мери на сопствену интуицију. Кандидат Јелена Шалинић Терзић показује у писаном делу изузетно познавање литературе коју користи као и зналачки избор литературе. Будући да је литература за предмет њене теме богата и раскошна, Јелена се одлучује за ону врсту текста, било стручног било поетског, који језгровито и потпуно дефинише проблем којим се бави. Тако на пример у делу у коме фовори о раду Јана Фабра као упориште анализе користи његов ингениозни спис „Ноћни дневник“ у коме овај уметник активно и готово немилосрдно посматра, вивисекцира себе у уметности и уметност у себи.

У првом поглављу писаног дела рада кандидат Јелена Шалинић Терзић се бави односом слике и цртежа кроз историју, са освртом на емергентне ствараоце који су у свом опусу остварили посебне резултате и померили границе већ постојећег стања у сликарству. Посебан осврт је учињен на цртеж као медиј, којим се Јелена бави константно од дипломирања па до данас. Цртеж и његов значај су од немерљиве важности за функционисање читавог система пластичких уметности у свим временима, па и у овом садашњем у коме нови медији дају нови звук, физиономију ликовним уметностима. У том смислу врло убедљиво је њено истицање мишљења оних аутора који, попут Енгера, цртеж стављају у домен комплетног интелекта, проглашавајући га за његову меру, што он заиста и јесте, јер у себи садржи све параметре којима би се евентуално могла измерити вредност садржаја и озбиљност домета у једном раду. У овом тексту Јелена Шалинић Терзић анализира и сопствени рад кроз циклусе, што је неизбежан пут у објашњење и разраду идеје и поставке теме докторског уметничког пројекта „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи. Прегледно је дата цела генеза њеног рада, од првих цртежа са темом фауне, преко циклуса „Лица тајне“, где је у средишту проблема веза флоре и женског бића, затим „Царства“ у коме се бави интеракцијом света играчке као артефакта и мушког принципа, кроз игру симбола и на цртежима и на инсталацијама. Циклус „Треперење“ је загледање у просторе неизвесне и потмуле тишине у природном амбијенту где у ахроматском пејзажу егзистира потпуно колористички решена животиња као детаљ тог света. У циклусу цртежа, у коме је опраштање са детињством готово иронично дато као једно загледање у дисање сопственог бића у просторима одрастања, које дефинише густом масом сивог графита и исто тако тешким контрастом, Јелена даје

неке назнаке будућег докторског циклуса. Наиме детињство и појам и процес који су везани за њега већ су у извесној мери садржај овог циклуса. Део дешавања из овог циклуса, оних које се тичу интеракције играчке и амбијента пренет је у циклусе „Коридори 1“ и „Коридори 2“. Играчка и игра, као појмови и процеси, артефакти, симболи, присуства и одсуства одређених стања и периода у животу уметника и човека, рефлектују став кандидата да је укупан однос човека према сопственом бићу одређен неминовно многим преображајима, видљивим и невидљивим који се дешава у току и живота и у току стваралачког процеса.

У кључном делу текста, кандидат Јелена Шалинић Терзић разматра појединачне и укупне односе између игре, преображаја, лутке и бубе. Овде је дата анализа појма игре, њеног односа са лутком и преображајем и историјски преглед игре као универзалног феномена везаног за културу и цивилизацију. Посебна пажња посвећена је и лутки, као играчки и њеној појави кроз историју, значењу које има у свету игре и у свету уметности. Са јасно постављеном идејом да играчка-лутка у процесу игре добија магијско својство, односно да је њен смисао активан у смисаоном пољу света игре. Тако се уметник заиграва и из света потоњих сећања на детињство уводи играчку, лутку у свој свет игре у процесу креирања слике и цртежа.

Преображај који је неминовност активне игре у којој уметнички процеси добијају своја суштинска оваплоћења, оставља извештан траг и на лутки, објекту играчки јер она временом таложи на себи сва дешавања којих аутор и јесте и није свестан, и као таква улази у процес креације и појављује се у делу. Свет инсеката, буба у контексту односа преображаја и игре као и њиховог односа са лутком, виђен је као својеврсна метафора смрти која опет захваљујући уметности обећава нове преображаје после краја који је једина човекова извесност. Кандидат Јелена Шалинић Терзић убедљиво и врло студиозно прати у писаној експликацији ове многобројне односе и исцрпно представља њихов значај за свој уметнички рад. Промисљено коришћење литературе чини у њеном тексту увек неку врсту комуникације са ствараоцима, који су се кроз разне видове уметности и науке бавили и баве сличном или истом проблематиком. То је једна врста извора посебне енергије у раду, која обећава нека нова размишљања на тему преображаја као метафоре игре у уметности и померања граница у пољу теоријског бављења овим проблемом.

Оцена остварених резултата и критички осврт референата

Реализовани уметнички пројекат „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, плод је дугогодишњег рада и истраживања у оквиру медија цртежа и слике, чији је циљ био да ова два фундаментална начина ликовног изражавања херменаутички повеже и продуби у циљу потенцирања јасног израза атмосфере и идеје самог пројекта. Ови радови успешно повезују стања дубоко личног, интимног посматрања и доживљавања света и нека онтолошка стремљења према разумевању бића света, колективне свести као свеопште енергије која прожима свет. Истицање нужности преображаја као неопходног стања свести и бића код једног уметника, чини Јелену Шалинић Терзић уметником и аутором који дубоко верује истовремено у неопходност и неминовност игре у уметности и животу као „...вечито живе ватре“, која је непресушно врело енергије и кретања у процесу творења уметности. Јелена оваквим убеђењима и ставовима слави живот и све његове манифестације у простору знамом људском духу. Кроз игру и њена многобројна лица, она наслућује и истражује и стања која се дешавају после познатог нам времена и простора. Тако доказује да активног уметника неумољиво опхрва једна опасна али и заносна авантура чији крај никада није изван.

Докторски уметнички пројекат „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, и у практичном и у теоријском делу, представља Јелену Шалинић Терзић као уметничку личност која у области којом се бави остварује изразито високе уметничке домете и поставља проблеме и питања на која континуирано одговара везујући тако вишегодишња искуства и рад у циклусима цртежа и слика. Она је један од оних савремених аутора који препознаје, експлоатише и истражује стално актуелну и никада не превазиђену природу слике и цртежа, њихову моћ да обликују свет идеја и емоција, креирајући тако једну нову и непознату физиономију света. Јелена Шалинић Терзић пажљиво бира изражајна средства која користи у раду и промишљено и надахнуто усмерава и контролише њихову снагу у процесу креирања дела. А дело за њу не представља завршени производ у смислу цртежа и слике већ пре свега увек живи процес његовог обликовања који дух чини будним и крепким. На тај начин њен уметнички пројекат добија физиономију једне посебности која га чини и ангажованим и истовремено затвореним у себе концептом живљења и стварања.

Закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Докторски уметнички пројекат „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, и по тематици и по начину ликовног обликовања проблематизује и актуализује однос према уметности данас и њеном значењу за појединца, уметника и друштво у целини. У њему се кроз једну тему која је дубоко интимна преиспитује однос према целини људског делова усмереног на истраживање преображаја свети кроз процес игре у уметности. Зато је значајан допринос савременој ликовној сцени код нас и чини једну врсту драгоценог реаговања у смислу афирмације ликовног начина стварања.

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Преображај као метафора игре у уметности“, слике и цртежи, кандидата мр Јелене Шалинић Терзић констатује да по свим својим одредницама и елементима испуњава високе критеријуме докторског уметничког пројекта и предлаже Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати овај извештај и покрене процедуру за његову одбрану.

мр Анђелка Бојовић, редовни професор ФЛУ Београд, ментор

мр Димитрије Пецић, редовни професор ФЛУ Београд

мр Гордан Николић, редовни професор ФЛУ Београд

мр Радомир Кнежевић, редовни професор ФЛУ Београд

мр Зоран Костић, редовни професор ФУ Ниш